

DEVLETLER ÖZEL HUKUKUNDA REFAKATSİZ ÇOCUKLAR

YETKİN
YAYINLARI

ÖDEMELİ İSTEME VE GENEL DAĞITIM

YETKİN Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş.

Strasbourg Caddesi No: 31/A 06430 Sıhhiye / ANKARA

Tel : 0 (312) 231 42 34 (35) – 232 03 43 Faks: 229 87 85

Şube: Abide-i Hürriyet Cad. No: 158 34381 Şişli / İSTANBUL

Tel: 0 (212) 234 50 56 (57) Pbx Faks: 0 (212) 234 50 58

e-mail: yetkin@yetkin.com.tr <http://www.yetkin.com.tr>

Yayınevi Sertifika No: 47453

Yayın Kodu: ISBN 978-605-05-1840-5

© Yetkin Yayınları 2024

Dizgi: YETKİN Elektronik Yayıncılık Sistemleri

Baskı: YETKİN BASIMEVİ

Kâzım Karabekir Caddesi No: 95/7-8-10

Tel: 0 (312) 341 00 06 06060 ANKARA

Matbaa Sertifika No: 47452

Dr. Alper AKGÜL

**DEVLETLER ÖZEL HUKUKUNDA
REFAKATSİZ ÇOCUKLAR**

Ankara 2024

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
KISALTMALAR	17
GİRİŞ.....	21

BİRİNCİ BÖLÜM

REFAKATSİZ ÇOCUKLAR VE KORUNMASI

I. GENEL OLARAK	33
II. ÇOCUK VE ÇOCUKLUK	34
A. Uluslararası Hukukta	34
1. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Öncesi Dönem	34
2. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme	36
a. Genel Olarak Çocuk Haklarına Dair Sözleşme.....	36
b. Çocuk Kavramı ve Çocukluğun Başlangıcı ve Bitişi.....	37
c. Diğer Uluslararası Sözleşmelerde Çocuk Kavramı.....	39
B. Ulusal Hukukta Çocuk ve Çocukluk	40
C. Farklı Disiplinlerde Çocuk ve Çocukluk.....	42
D. Çocukluğun Sona Ermesinin -Konumuz Bakımından- Önemi	43
III. REFAKATSİZ ÇOCUK OLGUSUNUN ORTAYA ÇIKIŞI	44
A. Göç ve Göç Hareketlerinin Etkisi.....	44
B. Göçün Kaçınılmaz Bir Sonucu Olarak Refakatsiz Çocuklar	51
IV. REFAKATSİZ ÇOCUK KAVRAMI	55
A. Tanım.....	55
B. Şartları ve Temel Özellikleri	60

C.	Refakatsiz Çocukların Ülkeye Girişinin Yasal Olmasının Gerekmemesi	61
D.	Ailesinden Ayrı Düşmüş Çocuklardan Farkı.....	62
V.	REFAKATSİZ ÇOCUKLARIN KORUNMASINA İLİŞKİN TEMEL İLKELER	63
A.	Genel Olarak.....	63
B.	Refakatsiz Çocuğun Temel Hak ve Hürriyetlerinin Belirlenmesi İlkesi.....	65
C.	Ayrımcılık Yasası İlkesi.....	67
Ç.	Refakatsiz Çocuğun Yüksek Yararı İlkesi.....	70
D.	Yaşama, Hayatta Kalma ve Gelişme Hakkına Saygı İlkesi	73
E.	Kişisel Görüşlerini Açıkça İfade Edebilme Hakkına Saygı İlkesi	74
F.	Geri Gönderilmeme İlkesi	77
G.	Özel Hayatın Korunması Hakkına Saygı İlkesi.....	80
Ğ.	Aile Birleşimi Hakkına Saygı İlkesi	82
VI.	REFAKATSİZ ÇOCUKLARIN “YABANCI” OLMASI	85

İKİNCİ BÖLÜM

YABANCILAR VE VATANDAŞLIK HUKUKU BAKIMINDAN REFAKATSİZ ÇOCUKLAR

I.	GENEL OLARAK	89
II.	TÜRK YABANCILAR HUKUKUNDA REFAKATSİZ ÇOCUKLARIN TABİ OLDUĞU HUKUKÎ REJİM	92
A.	Türkiye’deki Refakatsiz Çocuklara Sağlanacak Koruma.....	92
1.	Genel Olarak	92
2.	Uluslararası Koruma	93
a.	Genel Olarak	93
b.	Refakatsiz Çocukların Uluslararası Koruma Sürecinde Esas Alınması Gereken Temel Prensipler	94

c.	Uluslararası Koruma Prosedürünün Başlaması.....	96
ç.	İlk İnceleme ve Kayıt Altına Alınma	97
d.	Refakatsiz Çocuğun Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Korumasına Alınması	98
e.	Uluslararası Koruma Başvurusunun Değerlendirilmesi Süreci.....	99
i.	Refakatsiz Çocuklarla Mülakat Yapılması.....	99
ii.	Kimlik ve Refakatsizlik Olgusunun Tespiti.....	101
iii.	Yaş Tespiti.....	103
iv.	Uluslararası Koruma Sürecinin Tamamlanması ve Karar.....	109
f.	Refakatsiz Çocuğa Tanınacak Uluslararası Koruma Statüsü.....	110
g.	Uluslararası Koruma Sürecinde Refakatsiz Çocukların Yasal Temsili.....	113
ğ.	Uluslararası Koruma Sürecinde ve Sonrasında Refakatsiz Çocukların Korunmasına Yönelik Tedbirler	115
3.	Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeli Refakatsiz Çocukların Durumu	119
B.	Refakatsiz Çocukların Temel Hak ve Özgürlükleri.....	121
1.	Genel Olarak	121
2.	Refakatsiz Çocukların Türkiye'ye Giriş ve Türkiye'de İkamet Hakkı.....	124
3.	Refakatsiz Çocukların Sosyal Hak ve Özgürlükleri	127
a.	Refakatsiz Çocukların Eğitim Hakkı.....	127
b.	Refakatsiz Çocukların Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Hakkı	129
c.	Sosyal Yardım ve Hizmetlere Erişim Hakkı	130
ç.	Refakatsiz Çocukların Çalışma ve İş Piyasasına Erişim Hakkı	131

4.	Refakatsiz Çocukların Aile Birleşimi Hakkı	134
5.	Refakatsiz Çocukların Kişi Dokunulmazlığı ve Sınırları	136
a.	Refakatsiz Çocukların Kişi Dokunulmazlığının Kapsamı	136
b.	Ülkeye Giriş ve Geri Gönderilmeme Hakkı.....	138
c.	Refakatsiz Çocukların Sınır Dışı Edilmesi.....	139
c.	Refakatsiz Çocukların Gönüllü Geri Dönüşü.....	142
ç.	Refakatsiz Çocukların İade Edilmesi	144
III.	REFAKATSİZ ÇOCUKLARIN TÜRK VATANDAŞLIK HUKUKU BAKIMINDAN DURUMLARI	146
A.	Vatandaşlık Hakkı ve Refakatsiz Çocuklar Arasındaki İlişki.....	146
B.	Refakatsiz Çocukların Türk Vatandaşlığı Tanınmasının Gerekli Olup Olmadığı (Olumlu ve Olumsuz Yönleri).....	150
C.	Refakatsiz Çocukların Türk Vatandaşlığını Kazanması.....	154
1.	Genel Olarak	154
2.	Türkiye’de Doğmuş Olma Karinesine İstinaden Türk Vatandaşlığını Kazanması.....	156
a.	Karinenin Refakatsiz Çocuklar İçin Uygulanabilir Olup Olmadığı	156
b.	Karinenin Kapsamı, Uygulanma Usulü ve Şartları.....	160
c.	Karineye İstinaden Türk Vatandaşlığının Kazanılması Anı.....	162
ç.	Karinenin Aksinin İspatı İçin Süre Öngörülmüş Olmamasının Sakıncaları	163
3.	Refakatsiz Çocukların Türk Vatandaşlığını Sonradan Kazanabileceği Hâller.....	165
a.	Genel Olarak	165
b.	Refakatsiz Çocukların Bakımından Uygulanabilir Nitelikte Olmayan Vatandaşlık Kazanma Yolları	167

c.	Refakatsiz Çocukların İstisnâî Yolla Türk Vatandaşlığını Kazanması.....	171
ç.	Refakatsiz Çocukların Evlât Edinilme Yoluyla Türk Vatandaşlığını Kazanması.....	175
Ç.	Refakatsiz Çocukların Türk Vatandaşlığını Kaybetmesi	177
1.	Genel Olarak.....	177
2.	Türkiye’de Doğmuş Olma Karinesine Çürütülmesi Hâlinde.....	178
3.	İstisnâî veya Evlât Edinilme Yoluyla Kazanılan Vatandaşlığın İptali veya Geri Alınması.....	179
4.	Refakatsiz Çocukların Seçme Hakkı ile Türk Vatandaşlığını Kaybetmesi	181

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KANUNLAR İHTİLAFI VE MİLLETLERARASI USUL HUKUKU AÇISINDAN REFAKATSİZ ÇOCUKLAR

I.	GENEL OLARAK	183
II.	REFAKATSİZ ÇOCUKLAR VE YABANCILIK UNSURU	186
III.	REFAKATSİZ ÇOCUKLARIN YASAL TEMSİLİ	192
A.	Türk Hukukunda Refakatsiz Çocukların Korunması Konusunda Vesâyet veya Benzeri Bir Müesseseye Duyulan İhtiyaç	192
B.	Türk Hukukunda Refakatsiz Çocuklar Bakımından Vesâyet Müessesesinin Uygulanabilir Olup Olmadığı.....	199
1.	Genel Olarak.....	199
2.	Mukayeseli Hukukta Durum.....	200
3.	Türk Hukukunda Durum.....	203
Ç.	Refakatsiz Çocukların vesâyeti Hakkında Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi.....	209
1.	Genel Olarak	209
2.	MÖHUK Hükümleri Uyarınca Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi	210

3.	1996 Tarihli Sözleşme Kapsamında Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi	214
Ç.	Refakatsiz Çocukların Vesâyetine İlişkin Davalarda Uygulanacak Hukuk	219
1.	Genel Olarak	219
2.	MÖHUK'a Göre Uygulanacak Hukukun Tespiti	220
3.	1996 Tarihli Sözleşmeye Göre Uygulanacak Hukukun Tespiti	223
4.	Yetkili Kılınan Yabancı Hukukun Uygulanmasını Engelleyen Hâller	226
a.	Kamu Düzeni Müdahalesi	226
b.	Doğrudan Uygulanan Kurallar	228
D.	Refakatsiz Çocukların Vesâyetine İlişkin Yabancı Kararların Tanınması	229
1.	Genel Olarak	229
2.	MÖHUK'a Göre Refakatsiz Çocukların Vesâyetine İlişkin Yabancı Kararların Tanınması	231
3.	1996 Tarihli Sözleşmeye Refakatsiz Çocukların Vesâyetine İlişkin Yabancı Kararların Tanınması	239
IV.	REFAKATSİZ ÇOCUKLARIN EVLÂT EDİNİLMESİ	243
A.	Konunun Önemi	243
B.	Refakatsiz Çocukların Türkiye'de Evlât Edinilmesi	249
1.	Evlât Edinme Kararı Vermeye Yetkili Mahkemenin Tespiti	249
a.	Genel Olarak	249
b.	Yetkili Mahkemenin MÖHUK m.40 Uyarınca Tespiti	251
c.	Yetkili Mahkemenin MÖHUK m.41 Uyarınca Tespiti	254
2.	Uygulanacak Hukukun Tespiti	255
a.	Genel Olarak	255
b.	Evlât Edinme Ehliyeti ve Şartlarına	

	Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	257
c.	Evlât Edinmenin Şekline Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	262
ç.	Evlât Edinmenin Hüküm ve Sonuçlarına Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	263
d.	Kamu Düzeni Müdahalesi ve Çocuğun Üstün Yararı İlkesi.....	264
C.	Refakatsiz Çocukların Yabancı Ülkede Evlât Edinilmesi.....	266
1.	Genel Olarak.....	266
2.	Yabancı Evlât Edinme Kararlarının MÖHUK Uyarınca Tanınması.....	267
3.	Refakatsiz Çocukların 1993 tarihli Sözleşme Kapsamında Evlât Edinilmesi.....	271
a.	Sözleşme Hakkında Genel Bilgi.....	271
b.	Sözleşmede Öngörülen Uluslararası Evlât Edinme Prosedürü.....	274
c.	Sözleşme Uyarınca Verilen Evlât Edinme Kararlarının Türkiye’de Tanınması.....	277
V.	REFAKATSİZ ÇOCUKLARIN KİŞİLİK HAKLARININ KORUNMASINA İLİŞKİN DAVALAR.....	279
A.	Genel Olarak.....	279
B.	Refakatsiz Çocukların Kişilik Haklarının Korunmasına İlişkin Davalarda Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi.....	282
1.	Genel Olarak.....	282
2.	MÖHUK m.40’ın Atfı Uyarınca Yer İtibariyle Yetkili Türk Mahkemesinin Tespiti.....	283
a.	İç Hukuktaki Yer İtibariyle Yetki Kuralları Arasındaki İlişki.....	283
b.	Genel Yer İtibariyle Yetki Kuralı Uyarınca Yetkili Mahkemenin Tespiti.....	285
c.	Özel Yer İtibariyle Yetki Kuralları Uyarınca Yetkili Mahkemenin Tespiti.....	286

C.	Refakatsiz Çocukların Kişilik Haklarının Korunmasına İlişkin Davalarda Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	288
1.	Genel Olarak	288
2.	Kişilik Haklarının Medya ve Kitle İletişim Araçları ile İhlali Hâlinde Uygulanacak Hukukun Tespiti	290
3.	Kişilik Haklarının Kişisel Verilerin İşlenmesi Suretiyle İhlali Hâlinde Uygulanacak Hukuk	292
4.	MÖHUK m.34 Uyarınca Uygulanacak Hukukun Tespiti	294
5.	Yetkili Kılınan Yabancı Hukukun Uygulanmasını Engelleyen Hâller	295
Ç.	Refakatsiz Çocukların Kişilik Haklarının Korunmasına İlişkin Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi	297
VI.	REFAKATSİZ ÇOCUKLARIN MALVARLIĞINA İLİŞKİN HUKUKİ SONUÇ DOĞURABİLECEK UYUŞMAZLIKLAR	301
A.	Nafaka	301
1.	Konunun Önemi.....	301
2.	Refakatsiz Çocuğun Nafaka Talebini Türkiye’de İleri Sürmesi Halinde Yetkili Mahkeme ve Uygulanacak Hukukun Tespiti	303
a.	Yetkili Mahkemenin Tespiti	303
b.	Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	306
i.	Genel Olarak.....	306
ii.	1956 ve 1973 Tarihli Lahey Sözleşmelerinin Kapsamına Giren Nafaka Talepleri Bakımından.....	308
a.	1956 Sözleşme Bakımından.....	308
b.	1973 Sözleşme Bakımından.....	309
c.	1956 ve 1973 Tarihli Lahey Sözleşmelerinin Uygulama Alanına Girmeyen Nafaka Talepleri Bakımından	312
3.	Yabancı Ülkede Refakatsiz Çocuk Lehine Verilen	

Nafaka Kararlarının Türkiye'deki Hukuki Sonuçları.....	313
a. Genel Olarak	313
b. Yabancı Nafaka Kararlarının Uluslararası Sözleşmeler Uyarınca Tanınması ve Tenfizi	315
i. 1958 Tarihli Sözleşme Bakımından	315
ii. 1973 tarihli Sözleşme Bakımından.....	315
iii. 2007 Tarihli Sözleşme Bakımından	317
c. Refakatsiz Çocukların Nafaka Alacaklarının Milletlerarası Tahsili	318
B. Miras.....	322
1. Konunun Önemi.....	322
2. Refakatsiz Çocuğun Tarafı Olduğu Miras Uyuşmazlıklarında Yetkili Mahkemenin Tespiti	324
a. Genel Olarak	324
b. MÖHUK m.43 Uyarınca Yetkili Mahkemenin Tespiti.....	325
c. MÖHUK m.40 Uyarınca Yetki Mahkemenin Tespiti.....	327
3. Refakatsiz Çocuğun Tarafı Olduğu Miras Uyuşmazlıklarında Uygulanacak Hukuk	328
a. Genel Olarak	328
b. MÖHUK m.20/1'in Kapsamına Giren Uyuşmazlıklar Bakımından.....	330
c. MÖHUK m.20/2'nin Kapsamına Giren Uyuşmazlıklar Bakımından.....	331
ç. Refakatsiz Çocuk Lehine Yapılan Ölüme Bağlı Tasarrufların Geçerliliğine Uygulanacak Hukuk.....	333
d. Yetkili Kılınan Yabancı Hukukun Uygulanmasını Engelleyen Haller	337
4. Yabancı Ülkede Refakatsiz Çocuğun Tarafı Olduğu Miras Davaları Sonucunda Verilen	

KAYNAKÇA

Akıncı Z. (2016). *Milletlerarası Tahkim*, 4.Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Akıncı Z. (2020). *Milletlerarası Özel Hukuk*, İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Akıncı Z./Demir Gökyayla C. (2010). *Milletlerarası Aile Hukuku*, İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Akıntürk T/Ateş Karaman D. (2019). *Aile Hukuku II.Cilt*, 21.Bası, İstanbul: Beta.

Akkan M. (2017). *Pekcanıtez Usûl Medeni Usûl Hukuku*, 15.Bası, İstanbul: On İki Levha.

Aksoy H.C. (2010). *Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Çakmak Yayınevi.

Altıparmak K. (2017). İngiliz, Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Mirasa Uygulanacak Hukuk. İstanbul: On İki Levha.

Arat T. (1964). Yabancı İlamların Tanınması ve Tenfizi. *AÜHFĐ*, 21(1-4), 421-527.

Arslan İ. (2014) *Milletlerarası Özel Hukukta Mutad Mesken Kavramı*. İstanbul: On İki Levha.

Arslan İ. (2019). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Milletlerarası Özel Hukuka Etkisi*, Ankara: Adalet.

Arslan İ. (2021). Kişisel Verilerin Yabancı Unsurlu Sözleşmelere Aykırı Olarak İşlenmesinden veya Korunmamasından Kaynaklanan Uyuşmazlıklara Uygulanacak Hukukun Tespiti. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 79(1), 135-191.

Arslan İ. (2023) Türk Hukukunda Refakatsiz Çocukların Hukuki Durumu. *TAAD* 14(55), 73-110.

Arslan R./Yılmaz E./Taşpınar Ayvaz S. (2016). *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Yetkin.

Arslan Ş. (2018). *Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahat Hakkı*. İstanbul: On İki Levha.

Asar A. (2021). *Yabancılar Hukuku*, 7.Bası, Ankara: Seçkin.

Atalı M. (2017). *Pekcanitez Usûl Medeni Usul Hukuku*, 17.Bası, İstanbul: On İki Levha.

Avşar M. (2020). Evlât Edinme Davalarında Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi. *PPIL, Prof. Dr. Cemal Şanlı’ya Armağan*, 40(2), 1151-1173.

Ayan M. (2014). *Miras Hukuku*. 6.Bası, Konya: Mimoza.

Aybay R. (2010). *Yabancılar Hukuku*, 3.Baskı: İstanbul.

Aybay R./Dardağan E. (2008). *Uluslararası Düzeyde Yasaların Çatışması (Kanunlar İhtilâfi)*, 2. Bası, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Aybay R./Özbek N./Ersen Perçin G. (2019). *Vatandaşlık Hukuku*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Aydoğmuş Gisoldi A.Y. (2022). *Milletlerarası Özel Hukukta Kişisel Verilerin Korunması*. İstanbul: On İki Levha.

Aygül M. (2012). Yabancı Mahkemeden Verilen vesâyet Kararlarının Tanınması (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun Bir Kararının Değerlendirilmesi). *Prof. Dr. Tuğrul Arat’a Armağan*, Ankara: Yetkin, 135-159.

Aygün M. (2012). Güncel Gelişmelerin Işığında Çekten Doğan Yabancı Unsurlu Uyuşmazlıklara Uygulanacak Hukukun Tespiti. *AÜHFD*, 61(3), 925-972.

Aygün M. (2015). , Yabancılık Unsurunun Mahiyeti ve Yargılamadaki Yeri. *DEÜHFD Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan*, 16, 1025-1066.

Aygün M./Çağlayan Aygün G. (2018). Çocuk Nafakası ve Diğer Aile Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin La Haye Sözleşmesi. *İnüHFD*, 9(2), 71-102.

Aygün M. (2016). Nafaka Yükümlülüğüne Uygulanacak Hukuka İlişkin 2007 Tarihli Lahey Protokolü. Eds. Bilgin Tiryakioğlu/Mesut Aygün/Alı

Önal/Kübra Altıparmak/Cansu Kaya, *Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Konular Sempozyumu*, Ankara: Yetkin.

Aygün M. (2016). *Milletlerarası Özel Hukukta Nafakaya İlişkin Yeni Sistem*. Ankara: Yetkin.

Aykaç A.C. (2008). Avrupa Vatandaşlık Sözleşmesi. *TBB Dergisi*, 77 359-383.

Baran Çelik N. (2015). Türk Hukukunda Uluslararası Koruma Başvurusunda Bulunan veya Uluslararası Korumadan Yararlanan Yabancıların Hak ve Yükümlülükleri. *İNÜHFD*, (1), 67-148.

Başalp N. (2004). *Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması*. Ankara: Yetkin.

Başar F. (2019), Avrupa Birliği Hukuku Ve Uluslararası Hukukta Çocukların Göç Ve İlticaya İlişkin Hakları. *Türkiye İnsan hakları ve Eşitlik Kurumu*, (2), 7-38.

Batıgün E.S. (2022). *Milletlerarası Aile Hukukunda Velâyet ve Çocuğun Korunması*, 2.Bası, Ankara: Seçkin.

Bayata Canyaş A. (2015). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Kapsamındaki Geri Gönderme Yasağının Uygulanma Koşullarının AİHM Kararları Çerçevesinde İrdelenmesi. *Hacettepe HFD*, (5)1, 73-90.

Baygın C. (2010). *Soybağı Hukuku*, İstanbul: On İki Levha.

Beyazova A. (2019). Yetişkinliğe Geçiş Dönemindeki Refakatsiz Mülteci Çocukları Desteklemek: Türkiye Örneği. *Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Merkezi*

Bilkay M. (2021). Miras Hukukuna İlişkin Dava ve İşlerde Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi. *PPIL*, 41(2),

Birinci Uzun T. (2016). Türk Medeni Kanununa Göre Velâyetin Kullanılması ve Çocuğun Yüksek (Üstün) Yararı İlkesi Doğrultusunda Boşanmada ve Evlilik Dışı İlişkide Birlikte Velâyet Modeli. *Hacettepe HFD*, 6(1), 135-166.

Boussena M./Tiliouine H. (2015). Children's Rights in Algeria: History, Achievements and Research Evidence. *Global Studies of Childhood*, 5(2), 132-145.

Can H./Tuna E. (2019). *Milletlerarası Usul Hukuku*. 2.Bası, Ankara: Adalet.

Cheshire/North/Fawcett. (2008). *Private International Law*.14th Ed., Cambridge: Cambridge University Press.

Clarkson C.M.V./Hill J. (2006). *The Conflict of Laws*. 3rd Ed. Oxford.

Çelikel A./Erdem B.B. (2021). *Milletlerarası Özel Hukuk*. 17. Bası, İstanbul: Beta.

Çelikel A./Öztekin Gelgel G. (2022). *Yabancılar Hukuku*. 27.Bası İstanbul: Beta

Çelikel A./Şanlı C./Esen E. (2020). *Türk Milletlerarası Özel Hukuk Mevzuatı*. İstanbul: Beta.

Çiçekli B. (2009). *Uluslararası Hukukta Mülteciler ve Sığınmacılar*. Ankara: Seçkin.

Çiçekli B. (2014). *Yabancılar ve Mülteci Hukuku*, Ankara: Seçkin.

Dardağan Kibar E. (2005). *Milletlerarası Usul Hukukunda Aşırı Yetki Kavramı*. Ankara: Siyasal.

Dardağan Kibar E. (2019). Türk Vatandaşlık Mevzuatı ve Güncel Gelişmeler Işığında Vatandaşlığın Kanunî liği İlkesi. Eds.Vahit Doğan/Lale Ayhan İzmirli/Alper Çağrı Yılmaz. *Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Meseleler Sempozyumu*, Ankara: Savaş.

Dardağan-Kibar E. (2011). Uluslararası Özel Hukukta Soybağı ve Velâyete İlişkin Sorunlar. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Atâ Sakmar'a Armağan, (1), 541-560.

Dedeoğlu S. (2016). *Türkiye'de Mevsimlik Tarımsal Üretimde Yabancı Göçmen İşçiler Mevcut Durum Raporu: Yoksulluk Nöbetinden Yoksulların Rekabetine*. Ankara: Altan Matbaası.

Demir Gökayla C. (2001). *Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizinde Kamu Düzeni*. Ankara: Seçkin.

Demir Gökayla C. (2011). Milletlerarası Özel Hukukta Vesayet, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Ata Sakmar'a Armağan*, (1), 403-427.

Doğan V. (2020a). *Türk Yabancılar Hukuku*, 5.Bası, Ankara: Savaş.

Doğan V. (2020b) *Türk Vatandaşlık Hukuku*. 16.Bası, Ankara: Savaş.

Doğan V. (2020c). *Milletlerarası Ticaret Hukuku*. Ankara: Savaş.

Doğan V. (2022). *Milletlerarası Özel Hukuk*, 8.Bası, Ankara: Savaş.

Dural M./Öğüz T. (2013). *Türk Özel Hukuku Cilt II-Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz.

Dural M./Öğüz T./Gümüş M.A. (2014). *Türk Özel Hukuku Cilt III-Aile Hukuku*. 9.Bası, İstanbul: Filiz.

Dural M./Öz T. (2013). *Türk Özel Hukuku Cilt IV- Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz

Durieux J.F. (2021). Chapter 37: Temporary Protection and Temporary Refugee. (Eds). Cathryn Costello/Michelle Foster/Jane McAdam. *The Oxford Handbook of International Refugee Law*. Oxford: Oxford University Press, 679-681.

Dülger M.V. (2019). *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*. 2.Baskı, İstanbul.

Düzel B./Alış S. (2018). Düzensiz Göçle Gelen Suriyeli Mülteci Çocuklar Bağlamında Türkiye'de Refakatsiz Göçmen Çocukların Durumu ve Başlıca Risklerin Değerlendirilmesi. *Asia Minor Studies – International Journal of Social Sciences*, (6), 258-274.

Ebrahimi S.N. (2005). Child Custody"(Hizanat)" under Iranian Law: An Analytical Discussion. *Family Law Quarterly*, 39(2), 459-476.

Ekşi N. (2000). *Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi*, 2.Bası, İstanbul: Beta

Ekşi N. (2012). *Yabancıların Türkiye’de Taşınmaz İktisabı*. 2.Bası, İstanbul: Beta.

Ekşi N. (2013). *Yargıtay Kararları Işığında Milletlerarası Miras Hukuku*, İstanbul: Beta.

Ekşi N. (2014). Geçici Koruma Yönetmeliği Uyarınca Geçici Korumanın Şartları, Geçici Koruma Usulü, Sağlanan Haklar ve Geçici Korumanın Sona Ermesi. *İBD* 88(6), 65-89.

Ekşi N. (2016). Mevzuat ve Antlaşmalar Kapsamında Çocukların Uluslararası Korunması. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* (7), 559-574.

Ekşi N. (2018). *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukuku*. 5.Bası, İstanbul: Beta.

Ekşi N. (2020). *Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi*. 2.Bası, İstanbul: Beta.

Ekşi N. (2015). Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsiline İlişkin New York Sözleşmesi. *MHB*, 35(2), 69-103.

Elçin D. (2017). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda Aile İkamet İzni: Aile Hayatı Hakkı mı? Aile Birleşimi Hakkı mı? *TAAD*, 7(30), 117-198.

Elçin D. (2018). Vesâyet ve Kısıtlılık Kararı Verilmesine veya Sona Ermesine ve Vesâyetin Yürütülmesine Uygulanacak Hukuk, Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi ve Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması. *AÜHFD*, 67(2), 279-354.

Erdem B.B. (2002). 22.11.2001 Tarihli ve 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununda Düzenlenen Türk Mahkemelerinin Yetkisine İlişkin Kurallar ve Bu Mahkemelerin Milletlerarası Yetkisi. *MHB, Prof. Dr. Ergin Nomer’e Armağan*, MHB 22(2), 149-182.

Erdem B.B. (2019). *Türk Vatandaşlık Hukuku*. 7.Bası, İstanbul: Beta.

Erdoğan E. (2016). *Medeni Usûl Hukuku Kurallarının Yer Bakımından Uygulanması*, Ankara: Yetkin.

Erten R. (2017). *Türklerin Kişi Hâllerine İlişkin Davalarda Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi (MÖHUK m.41)*. Ankara: Yetkin.

Esen E. (2002). Türk Hukukunda Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizinde Münhasır Yetki Kavramı. *MHB, Prof. Dr. Ergin Nomer'e Armağan*, 22(2), 183-206.

Esen E. (2019). *Türk Hukukunda Yabancıları İkamet İzinleri*, İstanbul: Beta.

Esen E. (2016). Türkiye'de Bulunan Taşınmazlar Üzerinde Yabancı Gerçek Kişilerin Kanunî Miras Hakları Konusunda Güncel Gelişmeler. *İKÜHFD*, İlhan Uluslan'a Armağan, 15(2), 69-698.

Foster M. (2007). *International Refugee Law and Socio-Economic Rights*, Cambridge: Cambridge University Press.

Gelgel G. (2012). *Devletler Özel Hukukunda Çocuk Hukukundan Doğan Problemler*. İstanbul: Beta.

Gemici Filiz B. (2016). *Milletlerarası Özel Hukukta Evlat Edinme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gençcan Ö.U. (2020). *Milletlerarası Aile ve Usul Hukuku*. Ankara: Yetkin.

Giray F.K. (1999). Uluslararası Sözleşmelerde Evlat Edinme. *MHB*,19(12), 333-350.

Giray F.K. (2010). *Milletlerarası Özel Hukukta Kaçırılan veya Alıkonan Çocukların İadesi*, İstanbul: Beta.

Giray F.K. (2020). 19 Ekim 1996 Tarihli Velâyet Sorumluluğu ve Çocukların Korunmasına Yönelik Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma ve Tenfiz ve İşbirliği Hakkında Lahey Sözleşmesi Sonrası Çocuğun Vesayetine Uygulanacak Hukuk. *PPIL, Prof. Dr. Cemal Şanlı'ya Armağan*, 40(1), 353-400.

Goodwin-Gill G.S./McAdam J. (2021). *The Refugee in International Law*. 4th Ed. Oxford: Oxford University Press.

Gölcüklü İ. (2020). Güncel Gelişmeler Işığında Yatırım Yoluyla Türk Vatandaşlığının Kazanılması: Problemler ve Çözüm Önerileri. *PPIL, Prof. Dr. Cemal Şanlı'ya Armağan* 40(1), 125-141.

Güleç Solak S./Kurt H.K. (2019). Kentin Öksüzleri: Refakatsiz Göçmen Çocuklara Yönelik Faaliyetler Konya Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, (6)3, 630-644.

Güner C. (2022). *Milletlerarası Özel Hukukta Yetişkinlerin Korunması Bağlamında Vesâyet, Kısıtlılık ve Kayımlık*. Ankara: Seçkin.

Güngör G. (2020). *Tâbiyet Hukuku-Gerçek Kişiler, Tüzel Kişiler, Şeyler*. 8.Bası, Ankara: Yetkin.

Güngör G. (2021). *Türk Milletlerarası Özel Hukuku*, Ankara: Yetkin.

Hacıbekiroğlu Ömeroğlu E. (2022). Milletlerarası Özel Hukukta Koruyucu Aile Kurumuna Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi. *PPIL*, 42(1), 1-25.

Helvacı S. (2001). *Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Haklarını Koruyucu Davalar*, İstanbul: Beta.

Huysal B. (2005). *Devletler Özel Hukukunda Velâyet*, İstanbul: Legal.

İlyaz E. (2009). *Milletlerarası Aile Hukukunda Çocuğun Vesayeti*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora tezi.

İmamoğlu S.H. (2004). Yeni Medeni Kanun'daki Düzenleme ve Velâyete Hakim İlkeler Çerçevesinde Tedip Hakkının Değerlendirilmesi. *AÜHFD* 54(1), 165-190.

İneli Çiğner M. (2019). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda Aralık 2019'da Yapılan Bazı Değişikliklerin Değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, (26)2, 699-725.

İneli Çiğner M./Küçükçavuş M.A. (2022). Uluslararası Hukuk, Avrupa Birliği Hukuku ve Türk Hukukunda İltica Taleplerinin Kayıt Altına Alınması. *TAAD*. 13(49), 349-370.

İrge Erdoğan B. (2016). *Milletlerarası Özel Hukukta Franchise Sözleşmesine Uygulanacak Hukuk*, İstanbul: On İki Levha.

İrge Erdoğan B. (2018). 5718 Sayılı MÖHUK Uyarınca Tenkis Davasında Uygulanacak Hukukun Kamu Düzeni Bakımından Değerlendirilmesi ve Yetkili Mahkeme. *DEÜHFD*, 20(1), 397-430.

Kahraman S. (2017). Milletlerarası Evlat Edinmede Kamu Düzeni Etkisi. Eds. Günseli Öztekin-Gelgel/Faruk Kerem Giray. *Milletlerarası Aile ve Çocuk Hukukuna İlişkin Seçilmiş Makaleler*. İstanbul: Beta.

Kahraman S. (2019). *Türk Milletlerarası Aile Hukukunda Ortak Velâyet*. İstanbul: On İki Levha.

Kaime T. (2013). *The Normative Framework for Children's Rights in Refugee Situations*. Eds. Rafiqul Islam/Jahid Hossain Bhuiyan, An Introduction to International Refugee Law. Leiden: Martinuss Nijhoff, 401-426.

Karadoğan U. (2019) Çocuk ve Çocukluk Kavramının Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet*, (1) 195-226.

Karlı A. (2012). *Medeni Usul Hukuku*, 3.Baskı, İstanbul: Alternatif.

Kaya A., (2017). İstanbul Mülteciler İçin Cennet mi Cehennem mi? Suriyeli Mültecilerin Kentsel Alandaki Halleri. *Toplum ve Bilim*, (140), 42-69.

Kaya C. (2010). Kalıcı Çözüm Türü Olarak Gönüllü Geri Dönüş ve Geçici Koruma Kapsamında Yer Alanlar Bakımından Türk Hukukundaki Düzenlenme Şekli. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (5)2, 511-535.

Kaya T. (2021). Dünyadaki Örnekler Işığında Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Uygulamasına Eleştirel Bir Bakış. *İnüHFD*, 12(1), 115-132.

Koç E. (2015). HMK ve TMK Çerçevesinde Evlat Edinme ve Evlatlık İlişkinin Kaldırılması Davasına İlişkin Bazı Tespitler. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 73(1), 363-387.

Kuru B. (1961). *Nizasız Kaza*. Ankara.

Kuru B. (2006a). *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, C. II, 6.Bası, Ankara: Demir-Demir.

Kuru B. (2006b). *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, C.1, 6.Bası, İstanbul: Demir-Demir.

Lale M. (2014). *Yargıtay Uygulamasında Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun*. Ankara: Seçkin.

McAdam J. (2007). *Complementary Protection in International Refugee Law*. Oxford: Oxford University Press.

Nalçacıoğlu Erden H.Z. (2022). Yabancıların Kişi Hallerine İlişkin Davalarda Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi. *Hacettepe HFD*, 12(1), 898-970.

Nomer E. (2003). Yabancı Mahkeme İlâmlarının Tenfizinde Mahkemelerin Yetkisi ve Kamu Düzeni. *MHB, Prof. Dr. Gülören Tekinalp'e Armağan*, 23(1-2), 565-578.

Nomer E. (2021a). *Türk Vatandaşlık Hukuku*, 28.Bası, İstanbul: Filiz.

Nomer E. (2021b). *Devletler Hususî Hukuku*. 23.Bası, İstanbul: Beta.

Odman M.T. (2008). *Çocuk Hakları Bağlamında Çocuk Mülteciler*.

Öktem M.S. (2018). *Uluslararası Göç Hukukunda Çocuklar ve Hukukî Statüleri*. İstanbul: On İki Levha.

Övünç Öztürk N. (2015). *Mültecinin Hukukî Statüsünün Belirlenmesi*. Ankara: Seçkin.

Özbakan I. (1987). *Türk Hukukunda Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi*. Ankara.

Özdemir H. (2009). *Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması*. Ankara: Seçkin.

Özel S. (2004). *Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Haklarının Korunması*. Ankara: Seçkin.

Özel S. (2010). İmalâtçının Sorumluluğu ve Kitle İletişim Araçları Yoluyla Kişilik Hakkının İhlalinde Uygulanacak Hukuk. *Avrupa'da Devletler Özel Hukuku ve Yeni Türk Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un Akitler ve Ticaret Hukukuna İlişkin Hükümleri*, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dr. Nüsret-Semahat Arsel Uluslararası Ticaret Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi Konferans Yayınları Dizisi-2, İstanbul: Legal Yayıncılık, 219-229.

Özel S. (2011). Uluslararası Evlat Edinme. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Atâ Sakmar'a Armağan*, (1), 609-618.

Özel S. (2017). Suriyeli Sığınmacıların Kitlesel Olarak Türk Vatandaşlığına Alınması Meselesinin Hukuki Açısından Değerlendirilmesi. *İBD*, 91(3), 14-31.

Özel S./Erkan M./Pürselim H.S./Karaca H.A. (2022). *Milletlerarası Özel Hukuk*, İstanbul: On İki Levha.

Özgenç Z. (2018). Sığınmacıların Aile Birleşimi Hakkı. *B.U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. (37)2, 297-342.

Özgenç Z. (2018). Velâyete Uygulanacak Hukukun Tespitinde Kamu Düzeni Müdahalesine İlişkin Değerlendirmeler, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 22(1), 3-47.

Özkan I. (2022) *Göç, İltica ve Sığınma Hukuku*, 4.Bası, Ankara: Seçkin.

Özkan I./Tütüncübaşı U. (2020). *Milletlerarası Usul Hukuku*, 2.Bası, Ankara: Adalet.

Öztekin Gelgel G. (2006). *Akit Dışı Borç İlişkilerine Uygulanacak Hukuk Hakkındaki Avrupa Birliği Düzenlemesi*. İstanbul: Beta.

Öztekin Gelgel N.G. (2015). Türk Devletler Özel Hukukunda Velâyet ve Vesayet Kararlarının Tanınması ve Tenfizine İlişkin Bazı Problemler. *MHB*, 35(2), 107-138.

Öztekin-Gelgel G. (2005). Devletler Özel Hukukunda Velâyet, Çocuk Kaçırmaları, Evlat Edinmeye İlişkin Problemler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8), Güz 2005/2, 119-148.

Öztürk N. (2022). *Yatırım Yoluyla İkamet Etme ve Vatandaşlık Kazanma*. İstanbul: On İki Levha.

Öztürk N./Kuşçu D./Tufan U. (2021). Yabancıların Türkiye’de İkamet Ve Seyahatine İlişkin Uygulamada Karşılaşılan Bazı Sorunlar. *İnüHFD*, 12(2), 703-719.

Partalcı R. (2014). *Yabancı Devletlerden Alınan Velâyet Kararlarının Tenfizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pobjoy J. (2021). Chapter 41: Refugee Children. (Eds.)Cathryn Costello/Michelle Foster/Jane McAdam, *The Oxford Handbook of International Refugee Law*, Oxford: Oxford University Press, 745-760.

Potterfield T./Stanson G.H. (1989). The Age of Maturity: Article 1. *New York Law School Journal of Human Rights* (7).

Pürselim Arning H.S. (2014). *Türk, Alman ve İsviçre Milletlerarası Özel Hukuklarında Ad*. Ankara: Adalet.

Ruhi A.C. (2008). *Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun*, 4.Bası, Ankara: Seçkin.

Ruhi, A.C. (2003). Türk Hukukunda Suçluların İadesi. *AÜEHFD*, (7)1-2, 497-521.

Sakmar A. (1982). *Yabancı İlâmların Türkiye'deki Sonuçları*. İstanbul: Fakülteler Matbaası

Saleh M.A. (2013). *Türk ve Irak Hukukunda Genel Sebeplere Dayanarak Boşanma ve Sonuçları*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstisüsü.

Sallan Gül S./Türkmen E./ Kahya Nizam Ö. (2019). Türkiye'de Emegın En Savunmasız Hali: Şanlıurfa'da Suriyeli Mülteci Çocuk İşçi Olmak. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, (2) 917-940.

Sargın F. (1996). *Milletlerarası Usûl Hukukunda Yetki Anlaşmaları*. Ankara: Yetkin.

Sargın F. (2002). *Milletlerarası Unsurlu Patent ve Ticarî Marka Lisansı Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk*, Ankara: Turhan.

Sargın F./Erten R. (2014). MÖHUK Hükümleri Dairesinde Tanımının Hukukî Niteliği, Usûlü ve Karşılaşılan Bazı Sorunlar: “Yeni Bir Düzenleme Yapma Gereği”. *Uluslararası Ticaret ve Tahkim Hukuku Dergisi*, 3(2), 37-136.

Serozan R. (2005). *Çocuk Hukuku*, 2.Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Serozan R./Engin B.İ. (2008). *Miras Hukuku*. 2.Bası, Ankara: Seçkin.

Serozan R./Engin B.İ. (2019). *Miras Hukuku*. 6.Bası, Ankara: Seçkin.

Seyhan N.A. (2020). *Milletlerarası Özel Hukukta Velâyet*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, BUÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sirmen K.S. (2009). Yabancıların Türkiye’den Sınırdışı Edilmesine İlişkin Temel Düzenlemeler ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Türkiye Hakkında Verdiği Örnek Kararlar. *Ankara Barosu Dergisi*, 67(3), 29-45.

Sizer M. (2020). *Yabancıların Ülkeden Uzaklaştırılmasına İlişkin Kararlarda Çocuğun Yüksek Menfaati İlkesinin Rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Süzen B. (2016). *Tanım ve Tenfiz Davalarında Kararı Veren Mahkemenin Yetkisinin Denetimi*. İstanbul: On İki Levha.

Süzen B. (2020). *Milletlerarası Özel Hukukta Hukuki İşlemlerin Şekline Uygulanacak Hukuk*. İstanbul: On İki Levha.

Şanlı C. (1990). Yabancı Veraset İlâmlarının Türk Mahkemelerinde “Tanınması” veya “Delil” Olarak Kullanılması. *Prof. Dr. İlhan E. Postacıoğlu’na Armağan*, İstanbul, 1990.

Şanlı C. (1996). Türk Hukukunda Çocukların Velâyetine ve Korunmasına İlişkin Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi. *MHB*, 16(1-2), 71-82.

Şanlı C. (2019). *Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları*, 7.Bası, İstanbul: Beta.

Şanlı C./Esen E./Ataman-Fıganmeşe İ. (2021). *Milletlerarası Özel Hukuk*. 9.Bası, İstanbul: Beta.

Şensöz E. (2011). Çocukların Korunması ve Ülkelerarası Evlat Edinme Konusunda İşbirliğine Dair 1993 Tarihli La Haye Sözleşmesi Uyarınca Yabancı Adli ve İdari Evlat Edinme Kararlarının Doğrudan Tanınması ve Kontrol Usulü. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(20), 179 vd.

Şensöz E. (2012). Türkiye’nin Taraf Olduğu Bazı Milletlerarası Sözleşmeler Çerçevesinde Doğrudan Tanım Usulü. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 11(22), 389-419.

Şensöz Malkoç E. (2017). *Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Kararların Tanınması*, İstanbul: On İki Levha.

Şimşek D. (2017). Göç Politikaları ve “İnsan Güvenliği”: Türkiye’deki Suriyeliler Örneği, *Toplum ve Bilim*, (140), 11-27.

Şit Köşgeroğlu B. (2017). İstisnai Yoldan Vatandaşlığın Kazanılmasına İlişkin Genel Esaslar ve Son Değişiklikler Çerçevesinde Türk Vatandaşlığının İstisnai Yoldan Kazanılması. *Hacettepe HFD*, (7)1, 169-198.

Tan Dehmen M. (2015). Türk Vatandaşlarının Kişi Hallerine İlişkin Davalar Bakımından 5718 Sayılı MÖHUK’ta Kabul Edilen Yetki Kuralı. *MHB*, 33(1), 169-211.

Taneri G. (2012). *Uluslararası Hukukta Mülteci ve Sığınmacıların Geri Gönderilmemesi (Non-Refoulement) İlkesi*, Ankara: Bilge.

Tanrıbilir F.B. (2011) *Çocuk Haklarının Uluslararası Korunması ve Koruma Mekanizmaları*. Ankara. Yetkin.

Tanrıbilir F.B. (2018). MÖHUK ve Mirasa İlişkin Bağlama Kurallarının Uygulanmasında Öne Çıkan Hususlar. Ed.Feriha Bilge Tanrıbilir/Gülce Gümüşlü Tunçağıl, *10. Yılında Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun*, Ankara: Adalet.

Tanrıbilir F.B. (2000).*Kanunî Mirasçılıktan Doğan Kanunlar İhtilafı*, Ankara: Yetkin.

Tanrıbilir F.B./Şit Köşgeroğlu B. (2012). Uluslararası Özel Hukukta Evlât Edinme. *Prof. Dr. Tuğrul Arat’a Armağan*, Ankara: Yetkin, 1039.

Tanrıver S. (2020). *Medeni Usul Hukuku*, Cilt I, 3.Bası, Ankara: Yetkin.

Tarman Z.D. (2017). Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK)’daki Boşluk: Ada Uygulanacak Hukuk. *AÜHFD*, 66(2), 461-490.

Tarman Z.D./Önay I. (2011). Milletlerarası Evlât Edinme Hukukunda Kamu Düzeni Engeli. *AÜHFD*, 60(2), 331-366.

Tataru F.G. (2019). Migration—an Overview on Terminology, Causes and Effects. *Logos Universality Mentality Education Novelty: Law*, 7(2), 10-29.

Tekinalp G. (2020). *Milletlerarası Özel Hukuk-Bağlama ve Usul Kuralları*, 13.Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Tiryakioğlu B. (1996). *Yabancı Boşanma Kararlarının Türkiye’de Tanınması ve Tenfizi*. Ankara: AÜHF Yayınları.

Tiryakioğlu B. (1999). Velâyet Sorumluluğu ve Çocukların Korunmasına İlişkin Önlemler Hakkında Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Sözleşme (La Haye 19 Ekim 1996). *Prof. Dr. Nihal Uluocak’a Armağan*, İstanbul, 1999.

Tiryakioğlu B. (2010). Genel Olarak Haksız Fiillere, Haksız Rekabete ve Rekabetin Korunmasına Uygulanacak Hukuk. *Avrupa’da Devletler Özel Hukuku ve Yeni Türk Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun’un Akitler ve Ticaret Hukukuna İlişkin Hükümleri*, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dr. Nüsret-Semahat Arsel Uluslararası Ticaret Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi Konferans Yayınları Dizisi-2, İstanbul: Legal Yayıncılık, 211-218.

Töre N. (2017). Değişen Dünyada Vatandaşlık. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 10, 553-595.

Töre N. (2019). Yatırım Yoluyla İkamet ve Vatandaşlık. *TAAD* 11(39). 83-108.

Tunçağıl G.G. (2021). Vatandaşlığa İlişkin Bazı Meseleler Hakkında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları. *PPIL*, (41)1, 99-127.

Turan S.T. (2019). 2007 Tarihli La Haye Sözleşmesine İstinaden Çocuk Nafakası ile Diğer Nafaka Çeşitlerinden Doğan Nafaka Alacağıının Milletlerarası Tahsili. *PPIL*, 39(2) 479-510.

Turhan T./Tanrıbilir F.B. (2017). *Vatandaşlık Hukuku*. 4.Bası, Ankara: Yetkin.

Türkiye Barolar Birliği. (2019). Çocukların Adalete Erişim Hakkı Çerçevesinde Hukuki Yardım Hizmetlerine Dönük İhtiyaç Analizi, Neva Öztürk/Gökçen Taner/Ersoy Kontakçı (Haz.), Ankara.

Tütüncübaşı U. (2014). *Yabancı Çekişmesiz Yargı Kararlarının Türk Hukukunda Tanınması*. Ankara: Adalet.

Ulus-Karataş A.E. (2017). Velâyet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair 1996 Tarihli Lahey Sözleşmesi ve Türk Milletlerarası Özel Hukukuna Etkisi, *MHB*, Yücel Sayman'a Armağan, 37(2), 911-1003.

Ulus-Karataş A.E. (2020). Geçici Koruma Altındaki Suriye Vatandaşlarının Çocuk Yaşta Evliliklerinin Mukayeseli Hukuka ve Türk Hukukuna Göre Geçerliliği. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 78(1), 21-81.

Umar, B. (2014). *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, Ankara: Yetkin.

Uyanık-Çavuşoğlu A. (2002). İnternet Ortamında İşlenen Haksız Fiil Sorumluluğuna Uygulanacak Hukuk. *MHB, Prof. Dr. Ergin Nomer'e Armağan*, 22(2), 987-990.

Üstündağ S. (2000). *Medeni Yargılama Hukuku*. 7.Bası, İstanbul: Nesin.

Waldrauch H. (2006). Methodology for comparing acquisition and loss of nationality. Eds. Rainer Baubock/Eva Ersboll/Kees Groenendijk/Harald Waldrauch. Acquisition and Loss of Nationality-Policies and Trends in 15 European States, Volume 1: Comparative Analyses,. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Worster W.T. (2019). The Obligation to Grant Nationality to Stateless Children Under Treaty Law. *Tilburg Law Review*, (24)2, 204-216.

Yakmaz E. (2014). Statü Belirleme Sürecinde Türkiye'de Bulunan Refakatsiz Sığınmacı Çocukların Durumu. *IMPR Humanitarian*, (1), 1-20.

Yalçın S. (2016). Syrian Child Workers in Turkey. *Turkish Policy Quarterly*, 15(3), 89-98.

Yıldız A. (2017). Göç ve Entegrasyon Politikalarında Vatandaşlık. *Göç Araştırmaları Dergisi*, (3)1, 36-67.

Yılmaz E. (2012). *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, Ankara: Yetkin.

Yolalan S. (2021). Refakatsiz Mülteci Çocuklara Yönelik Koruma Uygulamalarının Ulusal ve Uluslararası Hukukta İncelenmesi. *Ankara Barosu Çocuk Hakları Gündemi*, Ankara, 46-57.

Milletlerarası Sözleşme, Yabancı Mevzuat ve Raporlar

Child and Forced marriage, including in humanitarian settings OHCHR and women's human rights and gender equality, (<https://www.ohchr.org/en/women/child-and-forced-marriage-including-humanitarian-settings>, E.T. 22 Ağustos 2022).

Combating Child Trafficking. (2005) Inter-Parliamentary Union and UNICEF, Handbook for Parliamentarians No.9, (<https://www.refworld.org/docid/51e7b30a4.html>, E.T. 22 Mart 2022).

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (Convention on the Rights of the Child), (<https://www.unicef.org/turkey/çocuk-haklarına-dair-sözleşme>, E.T. 15 Nisan 2022).

Çocuk Hakları Komitesi. (2005). Genel Yorum (N.6)-Menşe Ülkeleri Dışındaki Refakatsiz ve Ailelerinden Ayrılmış Çocuklara Gösterilecek Muameleler, (<https://www.refworld.org/docid/42dd174b4.html>, E.T. 18 Ocak 2022).

Eliminating Female Genital Mutilation-An Interagency Statement: OHCHR, UNAIDS, UNDP, UNECA, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNIFEM, World Health Organisation 2008, (https://www.un.org/womenwatch/daw/csw/csw52/statements_missions/Interagency_Statement_on_Eliminating_FGM.pdf, E.T. 22 Ağustos 2022).

Emniyet Genel Müdürlüğü 22 Haziran 2006 tarihli 57 Numaralı Uygulama Talimatnamesi, (<https://multecihaklari.org/?p=11>, E.T. 19 Ocak 2022).

Explanatory Report to the European Convention on Nationality, (<https://rm.coe.int/16800ccde7>, E.T. 27 Temmuz 2022).

Göç Bağlamında Çocuk Dostu Yaklaşımların Geliştirilmesi: Standartlar, Kılavuz İlkeler ve Güncel Uygulamalar. (2019). Avrupa Konseyi. (<https://rm.coe.int/turkish-goc-baglam-nda-cocuk-dostu-yaklasimlar-n-gelistirilmesi/1680a0ccb1>, E.T.20 Mayıs 2022).

Guardianship Systems for Unaccompanied Children In The European Union – Developments since 2014. (2022). European Union Agency for Fundamental Rights. (<http://fra.europa.eu/en/publication/2022/guardianship-systems-children-update>, E.T.22 Aralık 2022).

Geri Göndermeme, Sınır Dışı Etme ve Uluslararası Koruma “Sığınmacılar, “Mülteciler ve Göçmenlerin Adalete Erişimine Destek Projesi-Modül 1 (2019). Uluslararası Hukukçular Komisyonu (ICJ). Cenevre, (<https://www.icj.org/wp-content/uploads/2019/02/MODULE1-Non-Refoulement-Deportation-and-International-Protection-2019-TUR.pdf>, E.T. 29 Aralık 2022).

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2018). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması Suriyeli Göçmen Örneklemi. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK, Ankara.

Handbook on European law Relating to Asylum, Borders and Immigration. (2020). European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe.

Inter-Agency Guiding Principles on Unaccompanied and Separated Children. (2004), (<https://www.refworld.org/docid/4113abc14.html>, E.T. 24 Ocak 2022).

International Children’s Center. (2008). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi’nin Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye İlişkin Genel Yorumları 2006-2008, ICC Çocuk Hakları Serisi 4 (<https://www.esihaklar.org/wp-content/uploads/2011/12/%c3%87ocuk-Haklar%c4%b1-Komitesi-2006-2008.pdf>, E.T. 29 Mart 2022).

Koruyucu Aile Evlat Edinme Derneği. (2017). Refakatsiz Sığınmacı Çocuklar Çalışmayı Sonuç Raporu, Ankara. (<https://www.korev.org.tr/files/document/refakatsiz-siginmaci-calistayi.pdf>, E.T.18 Haziran 2022).

Lagarde P. (1998). Explanatory Report on the 1996 Hague Child Protection Convention, HCCH Publications, (<https://assets.hcch.net/upload/expl34.pdf>, E.T. 10 Eylül 2021)

Mülteci Hakları Merkezi. (2008). Kendi Sözleriyle Türkiye’deki Refakatsiz Çocuk Sığınmacılar. (<https://www.mhd.org.tr/images/yayinlar/MHM-75.pdf>, E.T. 22 Mart 2022).

Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (1997). Guidelines on Policies and Procedures in dealing with Unaccompanied Children Seeking Asylum. (<https://www.unhcr.org/3d4f91cf4.pdf>, E.T. 22 Ocak 2022).

Parra-Araguren G. (1994). *Explanatory Report on The Convention on Protection of Children And Co-Operation in Respect of Intercountry Adoption*. HCCH Publications, (<https://assets.hcch.net/docs/78e18c87-fdc7-4d86-b58c-c8fdd5795c1a.pdf>, E.T. 15 Kasım 2022).

Practical Handbook on the Operation of the 1996 Hague Child Protection Convention, (2014) Hague Conference on Private International Law, (<https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=6096>, E.T. 15 Ocak 2022).

Refakatsiz Çocuklar Yönergesi, <https://www.aile.gov.tr/uploads/chgm/uploads/pages/yonergeler/refakatsiz-cocuklar-yonergesi.pdf>.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Mülteci Hakları Alt Komisyonu, (2018) Göç ve Uyum Raporu. (https://asylumi-neurope.org/wp-content/uploads/2018/04/resources_goc_ve_uyum_raporu.pdf, E.T. 18 Haziran 2022).

Türkiye’de Refakatsiz Çocuklara Erişim ve Çocuğun Yüksek Yararına Yönelik Hizmet Sunumunun Teşvik Edilmesi Projesi-Değerlendirme Raporu, (2014) Ed. Kasım Karataş/Helga Rittersberger-Tılıç/Reyhan Atasü-Topcuoğlu/Oğuzhan Ömer Demir, Ankara. (<https://www.aile.gov.tr/uploads/chgm/uploads/pages/refakatsiz-cocuklara-yonelik-calismalar/proje-degerlendirme-raporu-tukce.pdf>, E.T.12 Ocak 2022).

Uluslararası Göç Örgütü (IOM). (2013). Göç Terimleri Sözlüğü, İkinci Baskı. (https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf, E.T. 18 Ocak 2022)

Uluslararası Kızılhaç Komitesi. (2014). Refakatsiz ve Ailesinden Ayrı Düşmüş Çocuklara İlişkin Kurumlararası Rehber İlkeler (2014). Çev. Kamil Kurtul. (<https://www.unicef.org/turkiye/media/4641/file/REFAKATS%20ve%20AYRILAN%20ÇOCUKLARIN%20KURUMARASI%20REHBER%20ILKELER%202014.pdf>)

OD%C3%9C%C5%9EM%C3%9C%C5%9E%20%C3%87OCUK-LAR'a%20%C4%B0li%C5%9Fkin%20Kurumlararası%C4%B1%20Rehber%20%C4%B0keler.pdf, E.T. 22 Ekim 2022).

UNHCR (1994). Refugee Children: Guidelines on Protection and Care. (<https://www.refworld.org/docid/3ae6b3470.html>, E.T. 20 Nisan 2022).

UNICEF (2003) Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı, (https://www.unicef.org/turkey/media/2321/file/TURmedia_Uygulama%20Elkitabı%20TR.pdf.pdf, E.T. 22 Kasım 2022).

UNHCR (2008). Guidelines on Determining the Best Interests of the Child, United Nations High Commissioner for Refugees, Geneva, 60, (Çevrimiçi, <http://www.unhcr.org/4566b16b2.pdf>, 16 Ocak 2022).

UNCHR (2020). Global Trends: Forced Displacements in 2019, (<https://www.unhcr.org/5ee200e37.pdf>, E.T. 2 Şubat 2022).

UNHCR (2022). Global Trends: Forced Displacement in 2021, 2 (<https://reliefweb.int/report/world/global-trends-forced-displacement-2021-enar>, 6 Nisan 2023).

UNHCR (2022). Turkey Fact Sheet 1 <<https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2022/03/UNHCR-TurkeyFactsheet-February-2022.pdf>> Erişim Tarihi 6 Nisan 2023.

5901 Sayılı Türk Vatandaşlık Kanununun Uygulanmasına İlişkin Açıklama, (https://www.nvi.gov.tr/kurumlar/nvi.gov.tr/mevzuat/nufusmevzuat/genelge/5901Sayili_Turk_Vatandasligi_Kanuna_Gore_Aciklama2009.pdf, E.T. 29 Ağustos 2022).

5901 sayılı TVK gerekçesi, (<https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss90.pdf>, E.T. 13 Eylül 2022).A

Yararlanılan İnternet Adresleri

<https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Children_in_migration_-_asylum_applicants,

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Children_in_migration_-_asylum_applicants, Erişim Tarihi:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Children_in_migration_-_asylum_applicants,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0095&from=EN>,

<https://rm.coe.int/090000168007f2c8>,

https://sociologydictionary.org/child/#definition_of_child

<https://sozluk.gov.tr/>

<https://tr.euronews.com/2022/05/03/erdogan-1-milyon-suriyelinin-geridonusu-icin-proje-haz-rl-yoruz>, 20 Nisan 2022.

<https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler>,

<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>,

<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>,

<https://www.goc.gov.tr/turkiyede-ulusal-destekli-gonullu-geri-donus-mekanizmasinin-desteklenmesi-projesi-acis-toplantisi-gerceklestirildi>,

<https://www.hrw.org/report/2021/10/20/our-lives-are-death/syrian-refugee-returns-lebanon-and-jordan>,

<https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/elazig/bolge-adliye-mahkemesinde-ilk-kez-ortak-velaye-40631204>,

<https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/tekirdag/bosanan-cifte-ortak-velâyet-hakki-11997662>,

<https://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf>

<https://www.theguardian.com/world/2015/apr/18/africas-lone-child-migrants-face-robbery-and-torture-on-journey-to-europe>

<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/62-cocuk-destek-merkezi-var-166215.html>,

<https://www.unicef.org/press-releases/two-million-refugee-children-flee-war-ukraine-search-safety-across-borders#:~:text=UNICEF%20estimates%20that%20more%20than,likely%20to%20be%20much%20higher>

www.kazanci.com.tr

www.lexpera.com.tr,